

K.K. T. C.
Yakın Doğu Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Ankara* adlı eserinin incelenmesi.

Danışman : Doç. Dr.Bülent YORULMAZ
Hazırlayan : Gülşah FİKİRDAR
950847

Eylül 1999
Lefkoşa K.K.T.C.

İçindekiler

ÖNSÖZ

Bu mezuniyet çalışması yakın Doğu Üniversitesi, Fen Edebiyat fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü kapsamında yapılmıştır. Bu çalışmada Yakup Kadri Karaosmanoğlu' nun hayatı, eserleri, Ankara adlı eserindeki maddi unsurlar ve genel indeks bulunmaktadır.

Bu mezuniyet çalışmasında beni yönlendiren, öğretim hayatım boyunca benden yardımını esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Bülent Yorulmaz, a ve bütün imkanlarını benim için kullanan aileme teşekkür ederim.

İçindekiler

Hayatı.....4

Yazın Yazanı.....5

Yapıtları.....6

Eser Hakkında Kısa bir Bilgi...7

Romandaki Maddi Unsurlar...8

Kaynakça.....18

Genel İndeks.....19

Hayatı

27 Mart 1889' da Kahire'de doğar. Manisa'nın tanınmış bir ailesi olan Karaosmanoğulları'ndan Abdülkadir Bey'in oğludur. Altı yaşındayken ailesiyle birlikte Mısır'dan Manisa'ya gelir. İlk öğrenimini Manisa'da Feyziye Mekteb-i İbtidaisinde yapmıştır. 1903'te İzmir İdadisi'ne girer. Babasının ölümü dolayısıyla ailesiyle beraber Mısır'a döner.İskenderiye'deki Freres'ler Fransız Okulu'na girip bir yıl okuduktan sonra İzmir'e döner. Tatilini geçirmek için Mısır'a gittiğinde Jön Türkler ile tanışır. İzmir'e dönmekten vazgeçip Fransız okuluna devam eder. Okulu bitirince ailesiyle beraber yurda dönerek İstanbul'a yerleşir. Mekteb-i Hukuk a girer fakat bitiremez. 1909'da tek perdelik oyunu Nirvana'yı yayımlar. Şahabettin Süleyman aracılığıyla Fecr-i Ati topluluğuna katılır. Tüberküloz'a yakalanır. Ancak tedavi için üç yıl sonra İsviçre'ye gidebilir.Üç buçuk yıl orada kalır. Yurda döndükten sonra *İkdam* gazetesi ile *Dergah*, *Türk Yurdu*, *Yeni Mecbua* gibi dergilerde yazmıştır. Milli Mücadele'yi desteklemiş, Atatürk'ün çağrısı üzerine Anadolu'ya geçmiştir. Tetkik-i Mezalim Komisyonu'nda çalışır. Cumhuriyet'in ilanından sonra Mardin ve Manisa milletvekilliği yapmıştır. Tiran, Drag, Lahey, Bern ve Tahran elçiliklerinde bulunur.1955'te emekli olarak yurda döner. Çeşitli dergilerde yazılar yazar. Ulus gazetesinin başyazarı olur. 1961'den 1965'e kadar Manisa milletvekilliği yapar. 1965-1974 yılları arasında yazarlığı yanında Anadolu Ajansı Yönetim Kurulu başkanlığı görevini de sürdürür. 13 Aralık 1974'te Anakara'da ölür.

Yazın Yaşamı

Yakup Kadri, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş ve çözülüş yıllarında yazın yaşamına atılmış, İttihat ve Telakki dönemini, Mütareke yıllarını, Milli Mücadeleyi, kurtuluş ve kuruluş sürecini yaşamış, düşünceleri ve yapıtları bu iniş çıkışlı toplumsal, siyasal ve ideolajik olaylarla dolu zaman diliminde oluşmuştur.

İlk yazılarını *Muhit* (1909), *Şiir ve Tefekkür* (1909) gibi dergilerde yayımlamış, daha sonra Fecr-i Ati topluluğunun görüşlerini yansıtan eleştiri yazıları, öyküleri ve mensur şiirleri ile *Servet-i Fünun* (1910-1911), *Rübab* (1912), *Dergah*, *Türk Yurdu*, *Yeni Mecmua*, *İkdam* (1912-1919) gibi dergi ve gazetelerinde görünmüştür.

Fecr-i Ati topluluğu çerçevesinde giriştiği kalem tartışmalarında gösterdiği eleştirel yetkinlik dolayısıyla, çevresince Hüseyin Cahit olarak görünmüş, ona asıl ününü öyküleri ve mensur şiirleriyle yapmıştır. Ölümüne kadar yazmayı sürdüren Karaosmanoğlu daha sonra tümüyle romana yönelmiş İkinci Meşrutiyet döneminden Cumhuriyet'e, tek partiden demokrasiye geçiş sürecini kapsayan bir kaç dönemin toplumsal, siyasal ve törel sorunlarını işlemiştir. Yakup Kadri'nin oyunları bulunmaktadır.

Yapıtları

Öykü : Bir Serencam (1913), Rahmet (1923), Milli Savaş Hikayeleri(1947)

Mensur Şiir: Erenlerin Bağından (1922), Okun ucundan (1940)

Oyunlar: Nirvana, Veda, Sağanak, Mağara.

Roman: Kiralık Konak (1922), Nur Baba (1922), Hüküm Gecesi (1927),

Sodom ve Gomore(1928), Yaban(1932), Ankara(19349, Bir Sürgün (1937),

Panorama, Hep O Şarkı.

Anı : Zoraki Diplomat (1955), Ananın Kitabı (1957), Vatan Yolunda(1958)

Politikada 45 Yıl (1958), Gençlik ve Edebiyat Hatıraları (1969)

Monografi : İzmir'den Bursa'ya (19229, Kadınlık ve Kadınlarımız(1923),

Seçme Yazılar(1928), Ergenekon (1929), Alp Dağlarından ve Mis Chalfrin'

in Albümünden (1942)

Eserin konusu hakkında kısa bir bilgi.

Ankara romanında Cumhuriyet'in ilk yıllarında yaşanan farklı hayatlar yazarın eleştiri ve özlemleriyle birlikte ele alınıyor.

Romanda vatan için mücadele veren bazı subay ve politikacıların daha sonra tamamen değişimleri anlatılıyor. Roman üç bölümden oluşuyor. Selma Hanım'ın hayatında biz Ankara'yı görüyoruz.

Selma Hanım milli mücadele ruhu taşımayan, zor zamanlarda kendisine kaçmayı öneren ilk kocası Nazıf'tan ayrılıyor. Vatan için mücadele eden, inançlı, vakur, savaşın tozunu üzerinde taşıyan Binbaşı Hakkı Bey ile evleniyor. Çok geçmeden Hakkı Bey'in süs ve gösterişe kapılarak değişmesi, milli mücadele ruhunu kaybettiğini gösteriyor. Selma Hanım bütün hayal kırıklıklarını Neşet Sabit'in akıllı, devrimci ruhunda ve 1942 Ankara'sının yüksek havasında gideriyor.

İC ve DİŞ MEKAN -MADDİ UNSURLAR

AKDENİZ

AKTEPE

ANADOLU

ANADOLU

ANKARA

APARTMAN

APTESANE:Abdesthane.Abdest almaya mahsus yer.

AVLU

AVRUPA

AYAZMA

AYDIN

BAĞ

BAHÇE

BAKKAL

BALIKPAZARI

BANKA

BANYO

BATAKLIK

BERLİN

BURSA

BURSA

BÜFE:Bir eğlence yerinde yemek ve içki verilen yer.

CADDE

CAMİ

CEBECİ

CEPHANE

CUMBA:Duvarın hizasından dışarıya çıkmış pencere.

ÇADIR

ÇANKAYA

ÇANKIRI

ÇIKRIKÇILAR

ÇÖL

DAĞ

DEHLİZ.Sokak kapısı ile merdiven arasındaki aralık.

DENİZ

DERE

DİÇLE

DİKMEN

DİVANYOLU

DİYARBAKIR

ECEVİT

ECZANE

EGE

ELMADAĞ

ENSTİTÜ
ERENKÖY
ESKİŞEHİR
ETİMESUT
ETLİK
EYÜP
FABRİKA
FIRAT
GÖKSU
GÖL
GUSÜLHANE:Şer'an gusül abdesti alınan yer.
HAL
HAMAM
HAMAMÖNÜ
HAN
HANAY
HASTAHANE
HAYDARPAŞA
HÜCRE
İÇERENKÖY
ILGAZ
İMARETHANE
İNEBOLU
İSTANBUL
İSTASYON
İZMİR
KABEDİBİ
KALE
KARAOĞLAN
KARARĞAH
KASABA
KASTAMONU
KAYSERİ
KEÇİÖREN
KIR
KIZILIRMAK
KOMPARTIMAN
KONAK
KORİDOR
KÖPRÜ
KÖŞK
KÖY
KULİS
KULÜBE
KÜÇÜKESAT

LAFES :Eskiden ince tahta ıtılardan pencere ye takılan siper.
LİMAN
LOCA
LOKANTA
LONDRA
MAĞZA
MAHALLE
MAHZEN:Mal ve eşya koymaya mahsusu kapalı yer,kiler.
MECLİS
MEDRESE.Orta ve yüksek dereceli dini tedrisat yapan mektep.
MEKTEP
MEZARLIK
MİNARE
MUTFAK
OTEL
OVA
PANSİYON
PARİS
PAVYON:Ayrı ayrı birkaç binadan her biri.
PINARBAŞI
RIHTIM
RUMELİ
SAHİL
SAKARYA
SALON
SAMANPAZARI
SAMSUN
SARAY
SEYHAN
SİNEMA
SİVAS
SOFA:Ggeleneksel Türk evlerinde odaların açıldığı geniş mekan.
STADYUM
ŞATO
ŞEHZADEBAŞI
ŞELALE
ŞİRKET
TAHTAKALE
TARAÇA:Oturup hava almaya yarayan etrafı açık yüksekçe yer. 10
TAŞHAN
TAYYARE. Uçak
TEKKE:Zıkr ve Mukabele ile uğraşılan hususi bina.
TİYATRO
TREN
TRİBÜN

TÜRKİYE

ULUDAĞ

URFA

ÜSKÜP

VAGON

VAN

VERANDA: Camlı taraca,balkon.

VİLLA

WAŞINGTON

ZİNDAN

AST

ATKLAT

BASLID

BASÖTÜ

BERE

BİLEYİN

BOYU BİAĞI

ÇEKME

ÇANTA

ÇİZME

ÇORAP

ELDIVİS

ENTARİ

ESVAL

ETEK

FİSTA

FRAN

GEÇELİK

GÖMLEK

İKARFİN

KALPAK

KASKI

KEMER

KIRAZI

KİSPE

KUNDURU

KÜNDÜZ

KÜŞAN

KÜLE

KÜRK

KÜRE

MÜCEHİZ

PALTO

PANTOLON

PAPUC

PARDI

PECE

PELEK

PİSTAMA

REDİNGİT

REK

ŞARİK

ŞALVAR

ŞANDAL

KIYAFET ve AKSESUAR

AST

ATELAJ

BAŞLIK

BAŞÖRTÜ

BERE

BİLEZİK

BOYUNBAĞI

CEKET

ÇANTA

ÇIZME

ÇORAP

ELDİVEN

ENTARİ

ESVAP

ETEK

FİSTAN

:Eski zamanlar da kadınların giydiği süslü entari

FRAK

:Arkasında kuyruğu olan bir çeşit smokin, siyah renkli resmi elbise.

GECELİK

GÖMLEK

İSKARPİN

KALPAK

:Asıl deriden ve ona benzetilerek çuhadan sarıksız düz başlık

KASKET

KEMER

KIRAVAT

KISPET

KUNDURA

KUNDURA

KUŞAK

KÜLOT

KÜRK

MENDİL

MÜCEVHER

PALTO

PANTOLON

PAPUÇ

PARDESÜ

PEÇE

PELERİN

PEŞTAMAL

:Büyük havlu, hamam havlusu.

REDİNGOT

:Arkası yırtmaçlı,uzun etekli,çift sıra düğmeli,resmi ceket.

RUJ

SARIK

ŞALVAR

ŞANDAY

ŞAPKA

ŞAPKA

TAKUNYA

TAYYÖR

TERLİK

TESBİH

TOZLUK :Baldırı tozdan muhafazaya mahsus çuha paçalık.

ÜNİFORMA

YAKALIK

YÜZÜK

YÜZÜK ve İÇİÇEKLER

ARMUT
BİRR
BULGUR
ÇAY
DÜĞÜN
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

YIYECEK ve İÇECEKLER

ARMUT

BİBER

BULGUR

ÇAY

ÇORBA

EKMEK

ET

IHLAMUR

İLAÇ

KAHVE

LİMONATA

MEYVE

RAKI

SİGARA

SU

SU

ŞAMPANYA

ŞARAP

ŞERBET

TURP

TUZ

ÜZÜM

VİSKİ

YOĞURT

ARAC-GEREÇ-VASITA

AĞIZLIK

AMPÜL

ARABA

ASKI

BAKRAÇ: Bakırdan kulplu kap.

BARDAK

BARUT

BAYRAK

BEZ

BİBLO

BIÇAK

BİLLUR: Kristal, Necef taşı gibi şeffaf ve parlak taş -iyicam eşya

BOHÇA

BORU

CAM

CAMEKAN

ÇARIK

ÇARŞAF

ÇATAL

ÇIKIN

ÇİNKO

ÇUVAL

DAVUL

DİVAN

DİZGİN

DOLAP

FENER

FİNCAN

FİRÇA

GARDROP

GAZETE

GEM: Atın ağzına vurulan demirden alet.

GRAMOFON

GÜĞÜM: Su taşımaya ve sıtmaya mahsus bakırdan kap.

HALI

HALKA

HAMAK

HORTUM

İĞ

İĞNE

İPLİK

KADEH

KAĞNI

KAMÇI

KANAPE

KANDİL:Zeytinyağı içine batırılmış bir fitilin yanarak ışık vermesi.

KAPI

KARYOLA

KATALOG

KAVAL

KERPİÇ

KESE

KİİBRİT

KILIF

KOLONYA

KULP

KURŞUN

LAMBA

LİZOL :Mikrop kırıcı olarak kullanılan bir sıvı.

MAHMUZ

MAHMUZ

MANDAL

MANGAL

MASA

MERDİVEN

MERMİ

MİNDER

MİZİKA

MUM

MUM

MUMYA

MUSKA

NAL

NAL

OCAK

OK

ÖANAK

ÖRS :Üzerinde demir vesair dövülen kalın ve ucu sivri alet.

ÖZENGİ:Ata binince ayak konulan demir ve kayışlı basamak.

PERDE

PEYKE:Duvara bitişik tahtadan kanape.

PLAK

POST

RAF

SAAT

SABUN

SAHAN

SAKSAFON

SALINCAK

SALINCAK
SANDAL
SANDALYE
SANDUKA:Küçük sandık.
SATEN
SECCADE
SEDİR
SEPET
SİCİM .Kınnaptan kalınca ve örülmüş kaytan gibi ip.
SİLAH
SOMYA
SSIRIK
SÜRAHİ
ŞAHNİSİN.Odanın sokak tarafına çıkıntısı,üç tarafı pençereli döş.
ŞEZLONG
ŞİLTE:Minder üzerine yapılan pamukla dolu hafif yastık.
ŞİŞE
TABAK
TABAKA
TABLO
TABURE
TENCERE
TEREKE
TESTİ
TORBA
TRAMPETA
TULUMBA:Suyu biçekip veren bir makine.
TÜL
VAZO
YAFTA:Kutu ve şişe üzerine yapıştırılan yazılı kağıt,etiket.
YASTIK
YATAK
YAYA
YAYLI.Esner veya açılır,kapanır bir aleti olan.
YORGAN
YÜKLÜK
ZİL
ZURNA

KAYNAKÇA

Ana Britanica, Genel Kültür Ansiklopedisi

Büyük Türk Sözlüğü, Hayat Yayınları

KARAALIOĞLU, Seyit Kemal, Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü, İnkilap ve Aka Kitabevleri, Genişletilmiş Üçüncü Basım, İstanbul, 1983.

OKTAY, Ahmet, Cumhuriyet dönemi Edebiyatı 1923 - 1950, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sanat Edebiyat Dizisi 169-6 Ankara

GENEL İNDEKS

Ağızlık	113
Akdeniz	191
Aktepe	128
Ampül	98,143
Anadolu	24
Anadolu	30,36,55,70,87,103,186,228,232
Ankara	20,21,24,25,26,27,30,32,33,35,38,39,40,44,50,60, 61, 65, 70, 72, 73,75, 77,86,88,89,93,94,95,96,97,99,100,102,103,105,108,110,118, 128, 129, 133, 42,144,156,160,162,165,175,179,180,181,182,183,212,217,230,235,239
Apartman	133
Aptesane	29,35,170
Araba	26,30,43
Askı	124
Astar	58
Atelaj	81
Avlu	22,53,78,94,96,156,170,
Avrupa	112
Ayazma	43
Aydın	207
Bağ	37,42,43,47,52,56,59,63,71,80,101,122,124,154
Bahçe	97,230
Bakkal	167
Bakraç	170
Balıkpazarı	40
Banka	36,83,82,164
Banyo	107,108,134,135
Bardak	60,77
Barut	91
Başlık	63
Başörtü	144
Bataklı k	201
Bayrak	100,104
Bere	220
Berlin	112,134, 135,137
Bez	31
Bıçak	45,76
Biber	55
Biblo	136,137
Bilezik	112
Billur	101
Bohça	33,40
Boru	191
Boyunbağı	109
Bulgur	171
Bursa	24,231
Büfe	105,123,151,207
Cadde	65,70,140,142,143,166,180,181
Cam	137

Camekan	181
Cami	40,80,81,169
Cebeci	133,158
Ceket	58,59,63,115,181
Cephane	90
Cumba	167
Çadır	73
Çanak	136
Çankaya	3,6,56,57,67,71,74
Çankırı	21,30,
Çanta	167
Çarık	26
Çarşaf	21,30
Çatal	45,76
Çay	145,138,137,144
Çıkın	40
Çıkrıkçılar	40
Çinko	52
Çizme	63,91,96
Çorap	29,56,58,108
Çorba	29
Çöl	49,176
Çuval	40
Dağ	26
Davul	100
Dehliz	142
Deniz	236
Dere	64,87
Dicle	236
Dikmen	70
Divan	37
Divanyolu	
Diyarbakır	98
Dizgin	63,69
Dolap	27
Ecevit	29
Eczane	45
Ege	237
Ekmek	213
Eldiven	47,48,96,116,169,170,171,172,181
Elmadağ	69
Enstitü	231
Entari	32,34
Erenköy	37
Eskişehir	91,93,94,95,96,176,200
Esvap	59
Et	55
Etek	58,61,62,63,128
Etimesut	189
Etlik	36,42,52,59,72,76,148

Eyüp	71
Fabrika	
Fener	144
Fırat	236
Fırça	22
Fincan	137,138
Fistan	56
Frak	115,123
Gardrop	101,108
Gazete	24,49
Gecelik	31
Gem	47
Göksu	86,89
Göl	70
Gömlek	95,108,113
Gramofon	40,46,66,137
Güğüm	31,32
Güsulhane	52
Hal	121
Halka	101,170
Hamak	27
Hamam	166
Hamamönü	68
Han	29,30,118
Hanay	29
Hastahane	93,94,96,164
Haydarpaşa	
Hortum	144
Höcre	136
İgaz	29
İhlamur	240
İçerenköy	43
İğ	22
İğne	60
İlaç	151,157
İmarethane	133
İnebolu	20,26,29,30
İplik	58
İskarpın	58
İstanbul	20,24,32,38,40,44,45,46,48,54,56,60,63,64,70,74,80,86,87, 91, 112, 115, 134, 156,160,163,231,239
İstasyon	94,98,176,201
İzmir	24,103
Kadeh	110
Kafes	38
Kağrı	26,64,66,98
Kahve	82,84,118
Kale	97,180
Kaledibi	189
Kalpak	48,96,95

Kamçı	47,48,63,71
Kanape	120,126,137
Kandil	84,144
Kapı	54,144
Karagah	64
Karaoğlan	40,42
Karyola	19,27,52,101
Kasaba	94,176,201
Kasket	117
Kastamonu	30
Katalgo	137
Kaval	237
Kayseri	186
Keçiören	36,56
Kemer	58
Kerpiç	38,52,71,90,98,170
Kese	196
Kılıf	122
Kır	52
Kıravat	108
Kıspet	61
Kızılırmak	201
Kibrit	143
Kolonya	40,105
Kompartıman	160
Konak	21,27,30
Koridor	121
Köprü	65
Köşk	113,231
Köy	35,44,45,130,173,118
Kulis	196
Kulp	60
Kulübe	72,73
Kundura	48
Kurşun	20
Kuşak	117
Küçükesat	69
Külot	36,58,61,63
Kürk	167,172
Lamba	142,143
Liman	191
Limonata	206
Lizol	22
Loca	198
Lokanta	109
Londra	72
Mağza	35
Mahalle	38,78,143,180
Mahmuz	47,76
Mahzen	170

Mandal	170
Mangal	37
Masa	52,137
Meclis	97
Medrese	133
Mektep	39,42,59,83,211
Mendil	40,144,176,215
Merdiven	27,29,78,83,116,117,118,119,120,144,240
Mermi	66
Meyva	179
Mezarlık	69
Mızıka	121
Minare	40
Minder	36,82,172,173
Mum	21,144
Mumya	142,171
Muska	49
Mutfak	22,34,43,84,170,171,173
Mücevher	122
Nal	68
Nalın	144
Ocak	29
Ok	91
Otel	26,27,28,118,119,129
Ova	26
Önlük	77
Örs	89
Özengi	61,63
Palto	117,181
Pansiyon	27
Pantolon	36,95,108
Papuç	29,65
Pavyon	96
Peçe	30
Pelerin	63
Perdesü	69
Peştemal	144
Peyke	21
Pınarbaşı	205,207,208
Plak	46
Post	104
Raf	31
Rakı	85,60
Redingot	117
Rihtım	191
Ruj	112
Rumeli	44,208
Saat	106,107
Sabun	40
Sahan	82

Tayyör	58,220
Tekke	43
Tencere	22 23
Tereke	60
Terlik	31
Tesbih	95
Testi	60
Tiyatro	180,202,219,221
Torba	20
Tozluk	48
Trampeta	191,239
Tren	95
Tribün	175,176,214
Tulumba	22
Turp	43
Tuz	39,55,213
Türkiye	191
Uludağ	231
Urfa	207
Üniforma	36,67,124
Üsküp	46
Üzüm	56
Vagon	99,160
Van	28
Vazo	136
Veranda	113
Villa	134
Viski	145,137
Washington	72
Yafta	148
Yakalık	123
Yastık	21,30,122,102
Yatak	39
Yay	91
Yaylı	26,30,43
Yen	144
Yoğurt	29
Yorgan	21,66,101
Yüklük	52
Yüzük	112
Zil	107
Zindan	142
Zurna	100